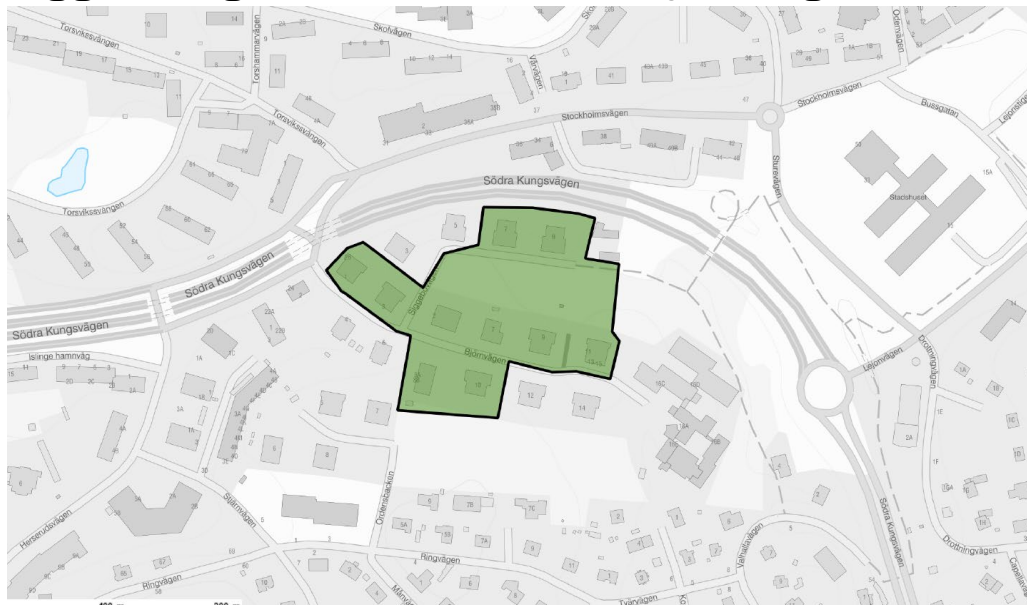

Siggebovägen, Ordensbacken, Björnvägen

Bakgrund

Planen utformades av arkitektfirman Ancker, Gate & Lindegren samt arkitekten Göran Sidenbladh. Området bebyggdes huvudsakligen 1945–1948 som två småskaliga flerbostadsområden i anslutning till parkmark. Genomgående domineras kvarteren av punkthus i tre-fyra våningar. Flera för den tiden välkända arkitekter var engagerade i att verkställa 1945 års stadsplan. I kvarteren Halland och Småland och troligen även i kvarteret Västergötland verkade Åke Porne. Vid Ordensbacken var främst Harald André verksam. I Varend verkade både Porne och André. Småland 1 liknar 1940-talshusen men tillkom först 1961–1964, ritat av Sixten Magnusson. År 2000 uppfördes två mindre flerbostadshus på Östergötland 2 bakom Torsvikstorg.

Två av områdets bostadshus vid Björnvägen uppfördes redan 1913 och har karaktär av små flerbostadshus i fyra våningar. Särskilt Västergötland 1 har en utformning som knyter an till de flerbostadshus som byggdes vid 1900-talets början i Torsviks backe vid gamla bron.

Beskrivning av området

Området ligger uppe på en sluttning och krönet av en bergsklack närmast öster om Torsvikstorg. Området inramas mer eller mindre på tre sidor av den djupt nersprängda Södra Kungsvägen som löper i en båge. Från Torsvikstorg vetter en gångpassage mot kvarteret Varend, i anslutning till bron över Södra Kungsvägen. Trappor och stora stödmurar av sten leder från passagen upp mot kvarteret. Trappa och stödmur markerar även passagen mellan Ordensbacken och den högre belägna Björnvägen. Murar och klippväggar kännetecknar ravinen mot Södra Kungsvägen.

Siggeboparken mellan Björnvägen och Siggebovägen karaktäriseras bland annat av höga furor och lövträd. Mellan Ordensbacken, Björnvägen, Siggebogården och Herseruds villastad i söder ligger ett obebyggt grönområde med skogsdungar på bergsplatån.

Beskrivning av bebyggelsen

Området präglas tydligt av 1945 års stadsplan. Den kännetecknas av friliggande mindre flerbostadshus med indragen husplacering med karaktär av hus i park. Här byggdes låga punkthus i tre-fyra våningar, utformningen varierar efter vilka arkitekter som anlätades.

Björnvägen präglas dels av de högre gavelställda punkthusen från 1910- och 1940-talet i kvarteret Västergötland, dels av de ofta något mindre punkthusen från 1910- och 1940-tal i Småland. Ljusa putsfasader dominerar här, medan varmrött förekommer i andra kvarter. Stora terrassmurar i huggen sten samt högvuxna furor ger också stark karaktär åt gaturummet.

Vid Björnvägen och Siggebovägen dominerar fyrvånings punkthus i kvarteren Öland, Småland, Halland och Varend. Åke Porne har utformat åtskilliga av husen, exempelvis de tvådelade punkthusen i kvarteret Halland. De husen har asymmetriska sadeltak samt elegant utformade indragna entréer i glas och ek bakom pelare. Troligen är Porne upphovsman även till samtliga tre stora punkthus från 1940-talet i kvarteret Västergötland vid Björnvägen. Utmärkande är att de har gavelfasaden som huvudfasad och en rikt artikulerad fönstersättning under flackt sadeltak. Av dessa har Västergötland 2 den mest ursprungliga karaktären i dag.

Många hus i området har ljusa släta putsfasader samt ursprungliga entréer i ek/glas med stenportal. Västergötland 2 från 1944 är, trots vissa senare förändringar, ett fint exempel på Björnvägens punkthus med gavelställd huvudfasad och karaktäristiska varierade fönsterformer.

Fortfarande finns flera inslag av ursprungliga 1940-talsdrag i området såsom varmvit eller varmröd putsfasad, entréer i glas och ek med stenportal, balkongfronter i finkorrugerad plåt samt två- och treluftsfönster. Smidesfronter till balkonger och franska fönster förekommer liksom tidstypiska småfönster. Ursprungligt taktegel dock har senare ofta ersatts med röda betongpannor. Det mest ursprungliga av husen är troligen Öland 2. Även Halland 1, Västergötland 2 och Östergötland 4 är i stort väl bibehållna. Samtliga dessa är viktiga för kulturmiljöns goda 1940-talskaraktär.

Siggebovägen kännetecknas av de lite lägre punkthusen som i kvarteret Halland har mer av 1940-talskaraktären i behåll än i kvarteret Varend. Den lilla parken med de många höga furorna förstärker också området 1940-talskaraktär. I förgrunden till höger Halland 1 från 1946-1948.

De flesta andra hus har genomgått vissa förändringar, främst att taktäckning, fönster och balkongfronter bytts ut mot nya typer och material. Ibland har putsfasaden renoverats med ny typ av puts i stället för traditionell slät- eller spritputs.

De två högresta flerbostadshusen från 1913, Småland 2 och Västergötland 1, vid Björnvägen, ansluter väl till 1940-talshusens bebyggelsemönster och volym. Båda husen har genomgått vissa förändringar i sen tid, exempelvis avseende fönster. De bevarar dock sina ljusa putsfasader, ursprungliga entréer med portaler och portar och sparsmakat enkla detaljutformning. Särskilt Västergötland 1 har fortfarande en karaktärsfull utformning från 1910-talet i behåll.

Västergötland 1 är ett av Lidingös äldsta kvarvarande flerbostadshus, uppfört 1913. 1910-talskaraktären är väl bibehållen och huset är mot den bakgrunden av mycket stort kulturhistoriskt värde.

Sammanfattande värdering

Ett karaktäristiskt utformat flerbostadsområde från Lidingös expansion under efterkrigstidens 1940–1950-tal. Det har även i någon mån koppling till 1910-talets stadsutveckling och hustyper som då förekom. Området präglas i övrigt helt av 1945 års stadsplan. Dess terränganpassning samt bebyggelsemönster, hustyper, volym och utformning är typiska för den tidsepoken. Här finns även en viss variation av punkthustyper och detaljutformning, troligen för att flera väletablerade arkitekter är upphovsmän till husen.

Området har i stort 1940-talskaraktären i behåll även om flera hus genomgått förändringar avseende t.ex. ny typ av fönster och balkongfronter. Den karaktäristiska 1940-talsbebyggelsen återspeglar tidstypiska strömningar i samhällsutveckling,

planering och bebyggelseutformning. Förankringen i 1945 års stadsplan är av stadshistoriskt intresse.

Karaktärsdrag

- 1945 års stadsplan med gatunät och det luftiga bebyggelsemönstret med friliggande mindre flerbostadshus med gatubunden men indragen husplacering.
- Byggnaderna från 1910 är placerade med gaveln ut mot gatan, ljusa putsade fasader med enkel och sparsmakad dekoration.
- Flerbostadsmiljö med stark sen 1940-talsprägel samt enstaka inslag av 1910-tal. Låga punkthus, tre våningar vid Ordensbacken, fyra våningar i övrigt, med karaktär av "hus i park".
- Siggeboparkens obebyggda grönområde med furor och lövträd.
- Kvarteret Värends trappor och stora stödmurar av sten mot passagen till Torsvikstorg.
- Stentrappor och mur mellan Ordensbacken och Björnvägen.
- Flerbostadshusen från 1940-talet har slätputsade fasader i varmvit eller rött, balkongfronter i finkorrugerad plåt eller smidesräcke,
- Valmade eller flacka sadeltak, med rött tegel.

Råd och riktlinjer

Förutom vad som anges i Lidingös kulturmiljöprogram Del 1 gällande vård och underhåll av byggnader ges följande råd:

- Befintligt stadsplanemönster från 1945 med friliggande flerbostadshus bör bevaras.
- Området bör fortsatt präglas av "hus i park"-karaktär.
- Byggnadernas ursprungliga arkitektoniska uttryck bör bevaras och vara vägledande vid renovering. Äldre material och byggnadsdetaljer bör bevaras och renoveras med traditionella material och metoder, exempelvis fönster och dörrar i originalutförande.
- Ursprungliga fasadmaterial och färgsättning bör vara vägledande vid fasadrenovering.
- Tillägg som påverkar fasadernas uttryck i form av ex. inglasning och skärmtak bör behandlas restriktivt.
- Miljön som helhet är känslig för förändringar och antikvarisk sakkunnig bör medverka vid ändringar som påverkar det kulturhistoriska värdet.